

Intressepolitiskt program

CANCERPREVENTION MINSKAR CANCERRISKEN

CANCERFONDEN

Innehåll

TOBAK.....	5
Rökning	6
E-cigarettor	6
Snus.....	6
Övriga tobaksprodukter	6
LEVNADSVANOR.....	7
Kost.....	7
Fysisk aktivitet	8
Alkohol.....	9
Sol	9
MILJÖ	10

Prevention minskar cancerrisken

Att arbeta med prevention tillhör en av samhället viktigast uppgifter för att minska antalet cancerfall. Minst en tredjedel av alla cancerfall skulle kunna undvikas med förebyggande åtgärder. För att minska antalet drabbade måste preventionsarbetet prioriteras.

Cancerfonden anser att:

- En nationell handlingsplan för hälsosamma levnadsvanor ska tas fram
- Arbetet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor behöver intensifieras

Sjukligheten i Sverige ökar och en förklaring är en åldrande befolkning. En annan, mer oroande förklaring, är ökningen av så kallade icke smittsamma sjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, kronisk lungsjukdom och – inte minst – cancer. I Sverige ansvarar dessa sjukdomar för 90 procent av alla dödsfall. Sjukdomarna har en sak gemensamt, förutom att de inte är smittsamma: De är till stor del en konsekvens

av våra levnadsvanor som rökning, alkoholkonsumtion, ohälsosamma matvanor och otillräcklig fysisk aktivitet.

Samhällets kostnader för sjuklighet ökar. Enbart cancersjukdomar beräknas inom ett par decennier kosta samhället upp mot 70 miljarder kronor per år. Samtidigt vet vi att minst en tredjedel av all cancer skulle kunna undvikas med förebyggande åtgärder. Ett mer effektivt och aktivt arbete för sundare levnadsvanor skulle framför allt bespara individer lidande, men även samhället stora kostnader. Trots detta finns det stora brister i det förebyggande arbetet.

I rapporten *Hur skapar vi patientbrist?* från konsult- och revisionsfirman EY, framtagen 2015, framgår att stat, landsting och kommuner tillsammans lägger 1 400 miljarder kronor per år främst inom fyra områden som i någon mening kan kopplas till folkhälsan. Men bara 1 procent (14 miljarder kronor) avsätts till att påverka individers hälsobeteende, alltså konkreta preventiva insatser som informations- och upplysningskampanjer, rådgivning, lagstiftning, forskning inom området etc. Uppföljningen av de nationella riktlinjerna för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor pekar även den i samma

riktning. Endast mellan 1 och 5 procent av patienterna i primärvården har fått någon form av rådgivning för bättre levnadsvanor.

I dag finns en mängd aktörer med ansvar för preventivt arbete. Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Strålskyddsmyndigheten och Länsstyrelserna är några av de statliga aktörerna. Kommuner och regioner, på egen hand och genom samarbetsorganisationen SKL, Sveriges kommuner och landsting, är andra som förväntas bedriva preventivt och folkhälsofrämjande arbete. Men det saknas en nationell handlingsplan med samordning, tydliga riktlinjer, konkreta mål och en samsyn på vilka prioriteringar som krävs för att ge medborgarna verktyg att leva mer hälsosamt.

Framgångsrik prevention bygger på ett samspel mellan insatser på individnivå och övergripande åtgärder på samhällsnivå. Samhället bär ansvaret att skapa stödjande miljöer som möjliggör hälsosamma levnadsvanor. En effektiv preventionspolitik bygger på en kombination av insatser som vi utifrån erfarenhet och forskning vet fungerar. Styrmedel i form av skatter, informationsinsatser och marknadsföringsregleringar är några effektiva insatser som behövs för en framgångsrik preventionspolitik.

Var och en kan påverka sina levnadsvanor, men för att på allvar kunna vända trenden med ökande antal cancerfall behövs en kraftfull och effektiv preventionspolitik.

Tobak

Tobaksrökning är den största påverkbara orsaken till cancer. I Sverige avlider 5 200 personer årligen i cancer till följd av rökning. Men även annan typ av tobak, eller tobaksliknande produkter, har en negativ inverkan på folkhälsan. Inte minst nya produkter som e-cigarettor som, förutom att vara hälsoskadliga i sig, lockar unga människor att börja röka. Cancerfonden anser att den svenska tobakspolitiken – som ett minimum – bör svara upp mot världshälsoorganisationen, WHO:s, krav i Tobakskonventionen och att det ska utarbetas en realistisk plan med målet att fasa ut tobaksrökningen ur människors liv.

Cancerfonden anser att:

- En konkret handlingsplan med tydliga delmål för ett rökfritt Sverige 2025 ska tas fram
- Regelbundna och betydande höjningar av tobaksskatten ska genomföras
- Tobaksförpackningar ska utformas neutralt och utan logotyper
- Exponeringsförbud ska införas – tobaksförpackningar ska inte synas i butik
- Regleringen av e-cigarettor ska ligga i linje med lagstiftningen för cigarettor och gälla e-cigarettor med och utan nikotin

Rökning

Trots att rökningen minskat i omfattning de senaste 40 åren lockas varje år 10 000-tals ungdomar att börja röka. Många av dem fortsätter i vuxen ålder och ut-sätter sig därmed för en extremt hög risk att drabbas av lungcancer och andra rökrelaterade sjukdomar. Kunskapen om rökningens hälsoskadliga effekter är omfattande, men fortfarande röker nästan var tionde vuxen person i Sverige regelbundet.

Höga skatter på tobak är en beprövad och väl fungerande samhällsåtgärd som minskar rökningen. Enligt WHO:s uträkningar leder en tioprocentig skattehöjning till en minskning av rökningen med närmare 5 procent. Vid internationella jämförelser är priset på rök-tobak i Sverige lågt – lägst i Norden och lägre än i både Tyskland och Storbritannien.

Tobaksindustrins marknadsföringskanaler är begränsade. Men ännu har de tillgång till både synliga och effektiva kanaler, nämligen produkternas förpackningar och försäljningsställen som mataffärer, bensinstationer och andra butiker där tobak säljs. Samstämmig forskning visar att ungdomar som exponeras för marknadsföring i butik löper stor risk att lockas till rökning. Även vanerökare påverkas genom att de exempelvis röker mer, eller får svårare att sluta. Att, som flera länder redan gjort, införa lagstiftning som tvingar butikerna att flytta förpackningarna under disk eller till stängda skåp, har visat sig effektivt för att begränsa nyrekryteringen av unga rökare. Neutralt utformade förpackningar, utan logotyper och lockande färger, har också visat sig vara en effektiv metod för att minska rökningens attraktion.

Att Sverige står bakom Rökfritt Sverige 2025 är positivt men det behöver också kompletteras med en handlingsplan där nödvändiga politiska åtgärder planeras för att nå en konsumtion under 5 procent fram till år 2025. På tobaksområdet är det både av omsorg om enskilda individer och ur ett folkhälsoperspektiv oerhört angeläget att minska, och på sikt helt få bort, användningen av tobaksprodukter.

E-cigarett

E-cigarett är en relativt ny företeelse som snabbt växer i omfattning, särskilt bland ungdomar. Lagstiftningen kring e-cigarett är otydlig och möjliggör marknadsföring på exempelvis sociala medier. Kunskapen om de långsiktiga hälsoeffekterna är låg men studier i både Sverige och andra länder visar att sannolikheten att ungdomar börjar röka traditionella cigarett ökar om de använder e-cigarett. Siffror från USA, där bruket av e-cigarett stigit kraftigt de senaste åren, visar att trenden med minskad rökning bland ungdomar brutits och nu ökar. En utveckling

som går tvärt emot vad som hävdas av e-cigarettens förespråkare och marknadsförare.

En rimlig åtgärd vore att e-cigarett jämställs med traditionella cigarett i lagstiftningen. En sådan reglering bör omfatta marknadsföring, smaktillsatser och åldersgräns och gälla för e-cigarett både med och utan nikotin. Dagens olika regleringar för cigarett och e-cigarett försvårar tillsynen och risken finns att den differentierade marknadsföringsregleringen slår hål på lagstiftningen.

Den snabba ökningen av användandet av e-cigarett, i kombination med kunskapsbrist om hälsoeffekterna, är oroande. Parallellt med en lagstiftning i linje med övrig tobaksreglering behövs mer forskning om hälsoeffekterna på kort och lång sikt.

Snus

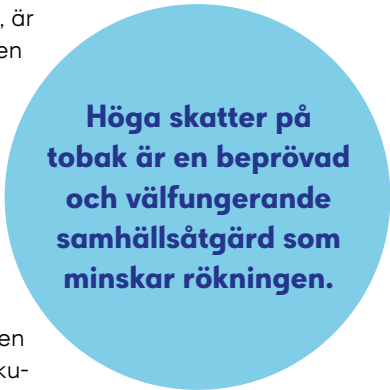
Svenskt snus påverkar på hälsan, och kopplingen till cancer, har länge diskuterats. Med utgångspunkt från existerande forskning stämmer det att snus, jämfört med rökning, är en mindre hälsoskadlig tobaksprodukt. Men man kan med säkerhet slå fast att snus inte är en hälsoprodukt. Det finns studier som visar på tydliga samband mellan snus och exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar.

Forskningen på kopplingen mellan snus och cancer är inte lika entydig. Det finns forskningsstudier som pekar på en koppling mellan snus och vissa cancerformer. Det finns också studier som pekar på att det saknas koppling mellan snus och cancer. Det är därför angeläget att, genom oberoende forskning, ytterligare kartlägga sambandet mellan att snusa och ökad risk för olika typer av cancer.

Det går inte att lämna snuset vid sidan av diskussionen om tobakspolitiken, dels på grund av de hälsorisker snuset medför men också för att vårt EU-medlemskap kräver en sammanhållen tobakspolitik.

Övriga tobaksprodukter

Utvecklingen av nya produkter inom tobaksområdet med syfte att locka till sig nya användare, framför allt ungdomar, sker hela tiden. Ofta använder producenterna argumentet att dessa produkter skulle vara mindre skadliga för hälsan än vanlig rökning. I flera fall, när dessa påståenden granskats närmare, har de antingen visat sig inte stämma, eller att testerna byggd

Höga skatter på tobak är en beprövad och välfungerande samhällsåtgärd som minskar rökningen.

Cancerfonden anser att tobaksförpackningar ska utformas neutralt och utan logotyper och att de inte ska exponeras i butik.

på felaktiga antaganden om hur produkterna kommer att användas. Ett exempel är så kallade "Heat not burn-produkter" där tobaken värms upp och förångas utan att brinna. Risken att få i sig skadliga ämnen skulle därmed, enligt tillverkaren, vara minimal. En amerikansk, oberoende, studie visar att det inte stämmer. Lanseringen av vattenpipor med godissmakande rök är ytterligare ett exempel på försök att nå en yngre målgrupp. Studier visa att ungdomar som använder vattenpipa i högre grad än andra börjar röka.

Att hela tiden följa och vara vaksam på nya produkter inom tobaksområdet måste vara en viktig del av det tobakspreventiva arbetet.

Levnadsvanor

Alla människor äger rätten att forma sina liv och levnadsvanor genom egna beslut. Det är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Samtidigt har samhället ett ansvar att skapa förutsättningar för goda levnadsvanor och en god hälsa i befolkningen.

Forskningen visar tydligt vilka levnadsvanor vi bör ha för att minska risken för cancer, men att förbättra hälsan i befolkningen kräver åtgärder och insatser från flera olika aktörer.

Kost

Övervikt och fetma ökar risken för ett flertal cancerformer. Över hälften av Sveriges befolkning har i dag övervikt eller fetma. Andelen har fördubblats sedan 1980-talet och fortsätter att öka. Hälsosamma matvanor är kopplat till en minskad cancer-risk och utgör en viktig grundsten för att stoppa den negativa viktutvecklingen på befolkningsnivå. Ohälsosamma matvanor är en av de främsta riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige. Trots det saknas stora nationella insatser för att vända trenden.

Cancerfonden anser att:

- Skatt på sockersötade drycker ska införas
- Lagstiftningen gällande marknadsföring av livsmedel riktad mot barn ska skärpas och anpassas till det nya medielandskapet
- Informationsinsatser för att öka kunskapen hos allmänheten om sambandet mellan en ohälsosam kost och cancer ska genomföras

Tvärtemot vad många kanske tror är Sverige inget föregångsland när det gäller hälsosamma matvanor. Matvaneundersökningar visar att många får i sig för mycket socker och salt. Det äts även för mycket

processat och rött kött vilket ökar risken för cancer. Samtidigt saknar de flesta tillräckliga mängder hälsosamma livsmedel som grönsaker, frukt, baljväxter och fullkorn på sin tallrik. De ohälsosamma matvarorna, samt övervikt och fetma, skiljer sig åt mellan olika socioekonomiska grupper.

Sverige har Nordens största andel medborgare med dåliga matvanor. 15-åringar i Sverige ligger över genomsnittet i EU gällande övervikt och fetma. 17 procent av ungdomars totala energiintag kommer från tomma kalorier som sötade drycker, godis och glass. Konsumtionen av sötade drycker har fyrdubblats sedan 1960-talet, framför allt bland yngre där hälften dricker sötade drycker flera gånger i veckan.

Sambandet mellan sockersötade drycker och övervikt är vetenskapligt klarlagt. Enligt WHO är skatt på sockerrika drycker, tillsammans med subventioner på grönsaker och frukt, ett effektivt sätt att påverka folkhälsan positivt. Även de nordiska Näringsrekommendationerna och EAT Lancets rapport drar samma slutsatser.

Att beskatta och subventionera livsmedel utifrån ett folkhälsoperspektiv är inte alldeles enkelt och det slår lite olika i olika delar av befolkningen. Det är dock inget argument för att avstå, men det kräver att åtgärderna är genomtänkta och inte för försiktiga. Subventioner har störst effekt i socioekonomiskt starka grupper medan skattehöjningar främst påverkar konsumtionen i de svagare grupperna. För att jämna ut den ojämlika hälsan behövs insatser med fokus på att skapa stödjande miljöer för de med sämst hälsa – de socioekonomiskt svaga grupperna. Flera länder, i alla delar av världen, har infört eller är på väg att införa skatte- och subventioneringssystem. De förändringar som har några år på nacken är vetenskapligt utvärderade och publicerade i en mängd vetenskapliga tidskrifter. Resultaten pekar sammantaget på goda effekter. Viktigt är nu att regeringen skyndsamt utreder hur ett sådant system skulle kunna se ut i Sverige.

Varumärkeskännedom börjar i unga år och är kopplad till skillnader i ätbeteende och vikt redan vid fyra års ålder. I Sverige finns särskilda skrivningar i marknadsföringslagarna som reglerar reklam riktad mot barn under tolv år. Men det nya medielandskapet har förändrat både hur marknadsföring sänds och konsumeras. För att säkerställa att vi skapar förutsättningar för unga att få hälsosamma matvanor behöver dagens lagstiftning både moderniseras och skärpas.

Den allmänna kunskapen om kopplingen mellan cancer, övervikt och ohälsosam mat är låg och behöver öka. Att förändra normer och beteenden tar tid och kräver kunskap, kontinuerliga påminnelser och individuellt stöd. Att regelbundet, och på olika sätt, upprepa samma budskap ökar chansen till en

bestående förändring. Här vilar ett stort ansvar på de myndigheter som ansvarar för hur en förbättrad folkhälsa ska åstadkommas i praktiken.

Fysisk aktivitet

Sambandet mellan fysisk inaktivitet och ökad risk för cancer är vetenskapligt belagt. Det moderna samhället, med mindre fysiskt ansträngande arbeten och stillasittande fritid, slår hårt mot folkhälsan. Fetma och övervikt är en starkt bidragande orsak och riskfaktor för många cancerdiagnoser. Fysisk aktivitet är viktigt för att stoppa viktökningen på befolkningsnivå och påverkar också individens möjligheter att minska sin cancerrisk.

WHO:s *Global Action Plan on Physical Activity* har tagit fram ett ramverk med fyra områden som pekas ut som effektiva för ökad fysisk aktivitet: skapa aktiva samhällen, aktiva miljöer, aktiva individer och aktiva system.

Cancerfonden anser att:

- Informationsinsatser för att öka kunskapen hos allmänheten om sambandet mellan fysisk inaktivitet och cancer ska genomföras
- Minst 60 minuters rörelse varje dag ska införas under skoldagen, utöver undervisning i idrott och hälsa
- Samhällsplaneringen ska främja ökad fysisk aktivitet för alla människor genom livet

Nya siffror visar att konditionen har försämrats kraftigt i Sverige och alldeles för få når upp till WHO:s rekommendation om 150 minuter medelintensiv aktivitet och två till tre muskelstärkande pass i veckan. Den allmänna kunskapen om kopplingen mellan cancer och fysisk aktivitet är låg och behöver öka. Att förändra normer och beteende tar tid och kräver kunskap, kontinuerliga påminnelser och individuellt stöd. Att regelbundet, och på olika sätt, upprepa samma budskap ökar chansen till en bestående förändring. Att höja allmänhetens kunskap om sambandet mellan fysisk aktivitet och minskad risk för cancer bör vara en högt prioriterad uppgift för samhället.

Många av våra beteenden grundläggs under de första levnadsåren. Enligt rekommendationer från WHO bör barn hålla sig i rörelse i minst 60 minuter varje dag. Men bara en bråkdel av barnen i Sverige når upp till denna rekommendation. Förskola och skola når alla barn och spelar en viktig roll för vilka normer och beteenden de tar med sig in i vuxenlivet.

Den fysiska samhällsplaneringen påverkar människors förutsättningar till fysisk aktivitet för alla

människor genom hela livet. Att erbjuda attraktiva publika platser som uppmuntrar till rörelse och bygga en infrastruktur som ger möjligheter att gå till fots eller cykla är några exempel på hur samhället kan främja fysisk aktivitet. Även arbetsgivare har ett ansvar att skapa förutsättningar för de anställda att vara aktiva under arbetsdagen. Internationellt finns flera exempel på satsningar för en ökad fysisk aktivitet i befolkningen till exempel skatteavdrag, bidrag och motorfordonsfria ytor för cykling och promenader.

Alkohol

Alkohol är en betydande riskfaktor för många olika cancerformer. När alkohol bryts ner i kroppen bildas ämnet acetaldehyd som kan skada våra celler och gener och därmed öka risken för cancer. Kopplingen mellan alkohol och cancer är som starkast när det gäller cancer i munhåla, svalg, struphuvud, matstrupe, bröst- och ändtarm och lever.

Cancerfonden anser att:

- Informationsinsatser för att öka kunskapen hos allmänheten om sambandet mellan alkohol och cancer ska genomföras
- Sverige ska upprätthålla en restriktiv alkoholpolitik med försäljningsmonopol
- Varningstexter på alkoholförpackningar ska införas
- Lagstiftningen gällande marknadsföringen av alkohol ska utökas
- En betydande höjning av alkoholskatten ska genomföras

Sambandet mellan alkohol och cancer är vetenskapligt bevisat. Kunskapen om detta är dock relativt låg i befolkningen. Det behövs informationsinsatser kring sambandet mellan alkohol och cancer för att öka medvetenheten om riskerna och ge människor motivation att konsumera mindre alkohol.

Det finns ett starkt folkligt stöd för det svenska detaljhandelsmonopolet för alkohol. Stödet har dessutom ökat under senare år. Möjligheten att undanta mikrobryggerier och vinodlare från monopolet, och tillåta direktförsäljning till konsument på dessa anläggningar, är dock en ständigt återkommande fråga i politiken. Det är sedan länge känt att om tillgängligheten på alkohol ökar, ökar också konsumtionen. Ur ett folkhälsoperspektiv, och med ambitionen att minska antalet cancerfall, skulle en sådan förändring innebära en betydande försämring. Att undanta vissa delar av näringslivet från alkoholmonopolet skulle dessutom strida mot EU:s krav för att tillåta System-

bolaget att ha ensamrätt på försäljning till konsument.

Reklam för alkohol är sedan början av 2000-talet tillåtet i Sverige trots att den har en direkt koppling till ökad alkoholkonsumtion, särskilt bland unga. Ett reklamförbud tillhör också WHO:s huvudsakliga rekommendationer. Ett utredningsförslag om att inte längre tillåta alkoholreklam från kommersiella aktörer i sociala medier ligger för beredning hos socialdepartementet. Troligt är dock att ytterligare åtgärder kan behövas för att begränsa alkoholmarknadsföringen i kanaler som i stor utsträckning har unga som användare.

I dag krävs varningstexter för alkoholreklam i tidningsannonser. Alkoholproducenterna får själva välja vilka budskap som ska förekomma. Att de varnar för kopplingen mellan alkohol och cancer är mycket ovanligt. Det finns dock inget krav på att förpackningar, burkar, flaskor och boxar ska innehålla varningstexter. Att införa ett krav på sådana varningstexter borde vara lika självklart som att de finns på tobaksförpackningar. Dessutom bör varningstexterna väljas ut av en oberoende instans och inte av alkoholindustrin själv. I Irland förbereder regeringen ett införande av obligatoriska varningstexter på alkoholförpackningar.

Att höja skatten på skadliga substanser är ett effektivt sätt att begränsa och minska konsumtionen. Alkohol är inget undantag från den regeln. Sedan 1998 har realpriset på alkohol minskat, även om man räknar med de tre skatthöjningar som genomfördes mellan 2008 och 2015. Det bör därför finnas utrymme, och vara relativt enkelt, att motivera en betydande höjning av alkoholskatten, eftersom detta helt säkert skulle leda till minskad försäljning. Det är också ett av WHO:s viktigaste förslag för att få ner alkoholkonsumtionen. Ett förslag som även har andra positiva effekter på folkhälsan än minskad cancerrisk.

Sol

Sol är liv. Men för mycket sol är också den huvudsakliga orsaken till att hudcancer sedan flera år är den diagnosgrupp som ökar mest i Sverige. Antalet fall av hudmelanom är mer än dubbelt så många som i mitten på 1990-talet. En utveckling direkt kopplad till våra solvanor.

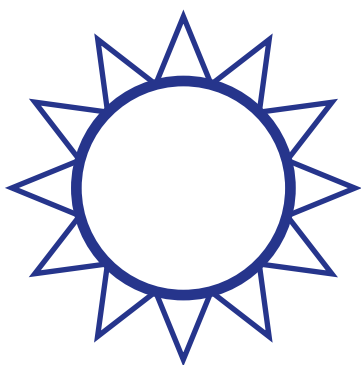
Cancerfonden anser att:

- Informationsinsatser för bättre solvanor ska genomföras regelbundet
- Förbud mot solariesolande för kosmetiskt bruk ska införas
- Alla kommuner ska säkerställa att Boverkets råd för skuggiga platser vid förskolor och skolor genomförs

Att förändra normer, ideal och beteenden tar tid och kräver kunskap, kontinuerliga påminnelser och individuellt stöd. Att regelbundet, och på olika sätt, upprepa samma budskap ökar chansen till en bestående förändring. Framför allt är det viktigt att nå föräldrar till små barn, eftersom överdriven exponering av sol under de första levnadsåren är särskilt skadligt. Men även vuxna som solar överdrivet mycket löper risk att drabbas. Det handlar inte om att avstå från solen utan om att njuta av den med förnuft.

Solarier för kosmetiskt bruk är en högriskfaktor för hudmelanom och bör fasas ut helt från samhället. Många internationella studier har belagt sambandet mellan solarier och hudmelanom. 2009 klassade IARC, WHO:s organ för cancerforskning, strålning från solarier som klart cancerframkallande för människor. Riskökningen är särskilt märkbar för unga personer. Solarier bör vara tillåtet endast i medicinskt syfte.

Det säkraste sättet att skydda barn mot hudmelanom i vuxen ålder är att se till att de inte bränner sig. Här har föräldrar ett stort ansvar, men barn tillbringar en stor del av sin aktiva, vakna tid på förskolor och skolor. För att kommunerna bättre ska kunna planera och säkerställa att exempelvis skolgårdar erbjuder tillräcklig mycket skugga har Strålskyddsmyndigheten tagit fram ett stödmaterial som riktar sig till samtliga kommuner. Med hjälp av materialet blir det nu enklare att följa Boverkets allmänna råd om hur utomhusytor för lek bör utformas.

Det handlar inte om att avstå från solen utan om att njuta av den med förnuft.

Miljö

Det är inte bara våra levnadsvanor som utgör en påverkbar cancer risk. Även den inre och yttre miljön, till exempel arbetsplatser och publika utrymmen, kan i form av kemikalier, strålning och partiklar i luft och vatten innebära en ökad risk för cancer. Under de senaste 50 åren har det skett stora förbättringar.

Ändå dör varje år 600 personer i Sverige av cancer orsakad av exponeringar i arbetsmiljön.

I arbetslivet tillhör fortfarande byggnadsarbetare en av de yrkesgrupper som har förhöjd cancer risk tillsammans med svetsare, smältverksarbetare, brandmän, målare, sotare och frisörer. I dessa arbetsmiljöer förekommer ämnen som är konstaterat cancerframkallande, eller troligen cancerframkallande, för människor. Exempel på sådana ämnen är dieselavgaser, stendamm, asfalt, arsenik, färgämnen, radon och polycykliska aromatiska kolväten. Även strålning inom sjukvården, främst datortomografi, och radon i byggnader har mätbar effekt på antalet cancerfall. Mer behöver göras för att säkerställa att ingen utsätts för farlig exponering i arbetslivet. Ingen ska drabbas av cancer till följd av sitt yrkesval.

I privatlivet är vi också exponerade för cancer risker i den omgivande miljön. Bland annat genom tungmetallerna arsenik och kadmium samt radongas som finns i vissa äldre byggnadsmaterial och naturligt i berggrunden. Fordonstrafiken på vägarna är en starkt bidragande orsak till att cancerogena ämnen sprid i luften, både från slitage på däck och från motorernas avgaser. Beräkningar visar att så många som mellan 200 och 300 personer i Sverige varje år drabbas av lungcancer som en direkt följd av luftföroreningar, bland annat från trafiken.

Cancerfonden anser att:

- Gränsvärdena för kvartsdamm i arbetsmiljön ska sänkas
- Gränsvärdena för dieselavgaser i arbetsmiljön ska sänkas
- Informationsinsatser för att öka kunskapen om riskerna med arbetsmiljön hos berörda arbetsgivare och arbetstagare ska genomföras

Damm som innehåller kvartspartiklar är en hälsofara och finns på många arbetsplatser, till exempel där sten krossas eller sågas. Cirka 100 000 personer i Sverige kommer i kontakt med kvarts via sina yrken. Svensk yrkes- och miljöhygienisk förening, SYMF, har föreslagit en sänkning av gränsvärdet för kvarts till 0,05 mg/m³ från nuvarande 0,1 mg.

Dieselavgaser finns överallt i samhället. Särskilt utsatta är yrken där man lossar och lastar gods, garagearbeten, byggbranschen, gruvarbetare och tunnelarbetare. SYMF anser det rimligt att gränsvärdet för diesel sänks.

CANCERFONDEN

TILLSAMMANS MOT CANCER

Cancerfondens vision är att besegra cancer. Genom att finansiera den främsta forskningen, sprida kunskap om cancer och påverka beslutsfattare i viktiga frågor, arbetar vi för att färre ska drabbas och fler ska överleva cancer. Cancerfonden är en fristående, ideell organisation utan statligt stöd. Vårt arbete är helt beroende av testamenten och gåvor från privatpersoner och företag. Vi är en av de största finansiärerna av svensk cancerforskning. Sedan 1951 har vi delat ut 11 miljarder kronor till de främsta forskningsprojekten i Sverige. Överlevnaden i cancer har mer än fördubblats under samma tid. Tack vare forskningens framsteg överlever i dag två av tre som får cancer. Vi har kommit långt, men vi är inte framme än.